

บรรณานุกรม

- กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๑. (๒๕๐๕). กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.
- กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๔. (๒๕๐๕). กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.
- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๒๕). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๑๑ พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๓ ทีมนิกายปาฎิภววรรค (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมทรัพยากรธรณี. (๒๕๔๗). ๑๑๒ ปี กรมทรัพยากรธรณี “ก้าวที่ไม่หยุดยั้ง มุ่งมั่นเพื่อประชาชน. กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรธรณี.
- กรมวิชาการ. (๒๕๒๗). แนวพระราชดำริแก้วิกฤต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมศิลปากร. (๒๕๒๑). กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ: อุดมศึกษา (แผนกการพิมพ์) _____ (๒๕๒๕). ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่มที่ ๔ : วัดสำคัญกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูนิเดิตโปรดักชั่น.
- _____. (๒๕๓๒). อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- _____. (๒๕๓๔). รายงานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงตรวจการปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง. กรุงเทพฯ: โมเดิร์นเพรส.
- _____. (๒๕๓๗). ข่างศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- _____. (๒๕๓๙). ศิลปะสถาปัตยกรรมไทยในพระเมรุมาศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (๒๕๔๙). ข่างศิลป์ใหม่. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- _____. (๒๕๕๑). ข่างไทยศิลป์ใหม่. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์(๑๙๗๗).
- _____. (๒๕๕๔). อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘. ม.ป.ท.
- _____. (๒๕๕๔). ประกาศกรมศิลปากร เรื่อง รับสมัครคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการสังกัดกรมศิลปากร ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ตำแหน่งนักโบราณคดีปฏิบัติการ ตำแหน่งนักวิชาการช่างศิลป์ปฏิบัติการ และตำแหน่งนายช่างศิลปกรรมปฏิบัติงาน. วันที่ค้นข้อมูล ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔, เข้าถึงได้จาก <http://www.finearts.go.th>.
- กรมศิลป์เดินทางทำแบบพระเมรุ. เดลินิวส์. (๒๕๕๔, ๒๓ พฤศจิกายน). หน้า ๒.

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. (ร.ศ. ๑๑๗). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ ๕ กระทรวง

ศึกษาธิการ ร.๕ ศ.๒/๓ เรื่อง ความเห็นพระยาวิสุทธสุริยศักดิ์เรื่องการจัด

การศึกษา ร.ศ. ๑๑๗ (๘ เมษายน - ๒๓ กุมภาพันธ์ ๑๑๗).

_____. (จ.ศ. ๑๒๔๒). เอกสารเย็บเล่มชุดหนังสือกราบบังคมทูล รัชกาลที่ ๕ ร.๕ รล-นก.

เล่ม ๑๐.

กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม ฝ่ายพัฒนานโยบายและแผน. (๒๕๓๗). แผนแม่บทโครงการ

สืบสานวัฒนธรรมไทย พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๐. กรุงเทพฯ: นิธนาการพิมพ์.

ขุนหลวงหาวัด. (๒๕๔๗). คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี. (๒๕๒๕). ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม ๔.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

คณะกรรมการเผยแพร่ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานเลขานุการกองทัพเรือ และกอง

สารสนเทศ กรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารเรือ. (๒๕๕๔). ขบวนเรือพระราชพิธีฉลอง

สิริราชสมบัติ ๖๐ ปี. วันที่ค้นข้อมูล ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔, เข้าถึงได้จาก

www.navy.mi.th/sctr/royal_barge_60/history.php

คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์. (๒๕๒๑). ประชุมศิลาจารึก ภาค

ที่ ๑. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

คณะศิลปะประจำชาติ, วิทยาเขตเพาะช่าง. (๒๕๔๐). นิทรรศการผลงานนักศึกษา คณะศิลปะ

ประจำชาติ วิทยาเขตเพาะช่าง ครบรอบ ๒๔ ปี. ม.ป.ท.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, หม่อมราชวงศ์. (๒๕๒๕). สังคมไทย. ใน ลักษณะไทย. กรุงเทพฯ: ธนาคาร

กรุงเทพฯ จำกัด.

งานคลังและพัสดุ. (๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒). ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหาโดยวิธีพิเศษ. วันที่

ค้นข้อมูล ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก <http://www.ops.go.th/finance>.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (๒๕๒๘). ประชุมประกาศ รัชกาลที่ ๔ เล่ม ๑.

กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.

จิราภรณ์ เชื้อไทย. (๒๕๕๓). วัดเบญจมบพิตรพุทธศิลป์แห่งแรงศรัทธา. แอดวานซ์ไทยแลนด์

จิโอกราฟฟิค, ๑๕(๑๒๔), ๑๗๐-๑๗๗.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (๒๔๘๕). พระราชหัตถเลขาถึงเจ้าพระยา

ธรรมาภิบาลนาธิปัตย์ (ม.ร.ว. ปุ้ม มาลากุล). พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชชม.

_____. (๒๕๑๖). "พระบรมราชาธิบายว่าด้วยความสามัคคี". หนังสืออ่านประกอบพื้นฐาน

อารยธรรมไทย ตอน พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ สังคม และการเมือง. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (๒๕๒๓). พระราชวิจารณ์เรื่องพระราชพงศาวดาร, พระราชดำรัสทรงแถลงพระบรม
ราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดิน และพระบรมราชโองการพระราชทานพระเจ้า
อุภัยาเธอ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว.มรุต เทวกุล.

_____. (๒๕๓๗). พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน เล่ม ๑, ๒ (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. (ม.ป.ป.). วัดสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างและ
ปฏิสังขรณ์ ใน ตำนานวัดสุทัศน์ต่าง ๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
สถาปนา และสมเด็จพระศรีสุลาไลยพระบรมราชชนนีพันปีหลวง โดยผู้เฒ่าเฒ่ามา
(พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (๒๕๔๔). ประวัติการเมืองไทย พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๐. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ชาติรี ประทีตธนทกพร. (๒๕๕๐). การเมืองและสังคมในศิลปสถาปัตยกรรม สยามสมัย
ไทยประยุกต์ ชาตินิยม (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: มติชน.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (๒๕๑๙). การเมือง-การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๗๕.
กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

แซรวาส, นิโกลาส. (๒๕๐๖). ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม.
พระนคร: ก้าวหน้า.

ไชยวิจิต, พระยา. (๒๔๕๙). ยอพระเกียรติ ๓ รัชกาล. ม.ป.ท. (พิมพ์ในงานศพพระนิเวศนวิสุทธิ).

โชติ กัลยาณมิตร. (๒๕๒๐). ผลงาน ๖ ทศวรรษของช่างไทย. กรุงเทพฯ : กรมการศิลปากร
ศิลปสถาปัตยกรรม สมาคมสถาปนิกสยาม.

ณรงค์ เหวขุนทด. (๒๕๕๔, ๑๙ มีนาคม). ช่างปิดทองคำเปลว (ช่างอิสระ). สัมภาษณ์.

นิชมน ศัลยวุฒิ. (๒๕๕๐). พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพุทธศาสนา. วารสาร
พ.ส.ส., ๔๐(๒๕๕๙), ๒๔-๓๓.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (๒๕๕๓). ตำนานวังหน้า
(พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพฯ : แสงดาว.

_____. (๒๕๖๓). ประวัติพระวงศ์เธอพระองค์เจ้าวัฒนา. ใน เสภาเรื่องศรีธนญชัยเชียงเมี่ยง.
ม.ป.ท. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระวงศ์เธอพระองค์เจ้าวัฒนา).

..... (๒๔๙๓). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๕. ม.ป.ท.

..... (๒๕๑๔). ความทรงจำ. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

..... (๒๕๒๖). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค). กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.

ตาซาร์, บาทหลวง. (๒๕๕๑). จดหมายเหตุการณ์เดินทางสู่ประเทศสยามครั้งที่ ๑ และจดหมายเหตุการณ์เดินทางครั้งที่ ๒ ของบาทหลวงตาซาร์ด และภาคผนวกเรื่องไทยกับฝรั่งเศส เป็นไม้ตีกันครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

ทวีศักดิ์ เกษปทุม. (๒๕๔๗). การผลิตของรูปพรรณ. ใน สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน เล่มที่ ๒๙ (หน้า ๗๕-๗๗). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗).

ทำอากาศยานแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๐) ช่างสิบหมู่. ม.ป.ท.

ทินกร ทองเศวต. (๒๕๑๑). พระมหากษัตริย์ไทยกับพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตรีณสาร.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (๒๕๐๕). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

น. ณ ปากน้ำ. (๒๕๒๑). ศิลปในกรุงเทพมหานคร ภาคแรก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

น้อง เจริญผล. (๒๕๕๔, ๒๐ เมษายน). ช่างปิดทองคำเปลว (ช่างอิสระ). สัมภาษณ์.

นฤทธิ วัฒนภู. (๒๕๕๒). ลายรดน้ำ. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

นริศรานูวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา. (๒๕๐๖). บันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ เล่ม ๑. พระนคร: สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

นริศรานูวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (๒๕๐๔). สำนัสมเด็จ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

..... (๒๕๐๕). สำนัสมเด็จ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

..... (๒๕๓๔). สำนัสมเด็จ เล่ม ๑ พ.ศ.๒๔๕๗-พ.ศ.๒๔๖๕. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

นารถ โพธิประสาธ. (๒๔๗๗). ความหมายของสถาปัตยกรรม. จดหมายเหตุสมาคมสถาปนิกสยาม, ฉบับที่ ๒ (พฤศจิกายน ๒๔๗๗), หน้า ๑๗-๑๘.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (๒๕๔๗). ชชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียนและอนุสาวรีย์ว่าด้วยวัฒนธรรม, รัฐ และการจัดสำนึก. กรุงเทพฯ: มติชน.

นิพนธ์ ขำวิไล. (๒๕๒๑). พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยกับศิลปกรรม. ใน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (หน้า ๗๖-๘๔). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยั้งฮี.

นิวัฒน์ บุตรราช. (๒๕๕๔, ๑๙ มีนาคม). ช่างปิดทองคำเปลว (ช่างอิสระ). สัมภาษณ์.

เน่งน้อย ศักดิ์ศรี, หม่อมราชวงศ์, ไชแสง ศุขะวัฒนะ และผู้สืบทอด. (๒๕๓๑). สถาปัตยกรรม

พระบรมมหาราชวัง เล่ม ๑ และเล่ม ๒. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.

บุญรัตน์ เจริญชัย. (๒๕๔๑). ช่างเมืองเพชร : วิถีชีวิตร่วมสมัยของช่างปูนปั้น เพชรบุรี. สังคม

วิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, บัณฑิต

วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประชุมจารึกวัดพระเชตุพนฯ (พิมพ์ครั้งที่ ๓). (๒๕๑๗). กรุงเทพฯ: ศิวพร.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (๒๕๔๐). ทองคำในประวัติศาสตร์ไทย. นิคมสารศิลปากร, ๔๐(๖),

๔๙-๖๙.

ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ เล่ม ๑. (๒๕๒๗). กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

ประวัติวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม. (๒๕๔๓). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ปัญญา ทิวสังวาล. (๒๕๕๔, กันยายน ๕). ตะลุยกองทัพ: "ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค"

เกิดพระเกียรติ. คม ชัด ลึก, หน้า ๒(บนซ้าย).

ปัญญา เทพสิงห์. (๒๕๔๘). ศิลปะเอเชีย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้สืบทอด. (๒๕๔๑). ช่างฝรั่งในกรุงสยาม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระเมรุ สถาปัตยกรรมแห่งความภักดี แด่องค์ชาติสยาม พระที่นั่ง. (๒๕๕๑). วันที่ค้นข้อมูล ๔

พฤศจิกายน ๒๕๕๑, เข้าถึงได้จาก

<http://www2.manager.co.th/Dhamma/ViewNews.aspx?NewsID=95100001308>

33.

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ รัชกาลที่ ๑-๒. (๒๕๐๕). ธนบุรี:

กรมศิลปากร.

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ รัชกาลที่ ๓-๔. (๒๕๐๖). พระนคร:

คลังวิทยา.

พลาดิษฐ์ ศิริธัญญกิจ. (๒๕๓๘). พระบรมรูปทรงม้า (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ: มิติใหม่.

พิบูลย์ หัตถกิจโกศล. (๒๕๒๗). อนุสาวรีย์ไทย : การศึกษาในเชิงการเมือง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร

มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิริยะ ไกรฤกษ์. (๒๕๕๑). ลักษณะไทยพระพุทธรูปปฏิมา อุดมลักษณะพุทธศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ:

อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ไพศาลย์ เปี่ยมเมตตาวัฒน์, บรรณาธิการ. (๒๕๔๓). พระบรมมหาราชวังและวัด

พระศรีรัตนศาสดาราม. กรุงเทพฯ: ริเวอร์ บุ๊ค.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (๒๕๒๖). สามัคคีเสวกและทศพิธราชธรรม. กรุงเทพฯ: เกษมการพิมพ์.

มนตรี แสงเดชา. (๒๕๕๒). คู่มือเล่นทอง. กรุงเทพฯ : ส.เอเซีย เพลส (๑๙๘๙).

มหาวิทยาลัยเกษตรราชวิทยาลัย. (๒๕๓๙). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาวิทยาลัยเกษตรราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๖. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. (ม.ป.ป.). โครงสร้างหลักสูตร. วันที่ค้นข้อมูล ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔, เข้าถึงได้จาก

http://reg.rmutr.ac.th/registrar/program_info_1.asp?f_cmd=2&levelid=211&programid...

_____. (๒๕๕๔). โครงสร้างหลักสูตร. วันที่ค้นข้อมูล

๘ ธันวาคม ๒๕๕๔, เข้าถึงได้จาก http://reg.rmutr.ac.th/registrar/program_info_1.asp?f_cmd=2&levelid=211&programid...

มี, มหาเดเล็ก. (๒๕๓๐). กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.

มานิต นวลละออ. (๒๕๔๐). การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์ไทย. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์พริ้นติ้ง.

มาเรียม ม่วงสาย. (๒๕๕๔). ช่างปิดทองคำเปลว (ช่างอิสระ). สัมภาษณ์.

ยุ้ย ธีระนันท์. (๒๕๕๔, ๑๗ ตุลาคม). หัวหน้าช่างปิดทองประดับกระจก กลุ่มประณีตศิลป์ สำนักช่างสิบหมู่. สัมภาษณ์.

ยุพิน คล้ายมนต์. (๒๕๔๐). อิทธิพลวัฒนธรรมจีนที่มีต่อไทย. จุลสารไทยคดีศึกษา, ๑๔(๑), ๒๖-๔๐.

ราคาทองไทย. (๒๕๕๔). วันที่ค้นข้อมูล ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔, เข้าถึงได้จาก <http://www.goldpricethai.com>.

รุ่งโรจน์ คลองน้อย. (๒๕๕๔, ๒๐ เมษายน). ช่างปิดทองคำเปลว (ช่างอิสระ). สัมภาษณ์.

รุ่งอรุณ กุลธำรง. (๒๕๓๗). การศึกษาวิชาช่างสิบหมู่ในระบบโรงเรียนระหว่างพุทธศักราช ๒๔๕๕-๒๕๓๒ : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา สารัตถศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ เล่ม ๒ ภาค ๗-๑๓. (๒๕๐๔). กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

วชิรญาณวโรธ, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. (๒๕๑๔). ประมวลพระนิพนธ์ สมเด็จพระ

มหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส : ลายพระหัตถ์เกี่ยวกับการศึกษา. พระนคร:
พุทธอุปถัมภ์การพิมพ์.

วัฒน์ จูฑะวิภาต. (๒๐๐๖). ทองในสังคมไทย. *The Journal*, ๒(๒). ๘๙-๑๒๑.

วิทย์ พินคินเงิน. (๒๕๔๗). *สืบสานศิลปกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.

_____. (๒๕๕๐). อิทธิพลของไตรภูมิสุทธศิลปกรรมไทย. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*,
๓๒(๔), ๘๓๙-๘๔๒.

วิทยาลัยช่างศิลป์. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลวิทยาลัย*. วันที่ค้นข้อมูล ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก
<http://cfa.ac.th/sub ๒-๑.html>.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (๒๕๔๙). *กฎหมายตราสามดวง : หน้าต่างสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สามลดดา.

วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. (๒๕๔๘). *ศิลปะในประเทศไทยจากศิลปะโบราณในสยามสู่ศิลปะสมัยใหม่*.
กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือลาดพร้าว.

_____. (๒๕๔๙). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม ๔*.
กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗).

วิยะดา ทองมิตร. (๒๕๒๒). *จิตรกรรมแบบสากลสกุลราชวรินทร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและ
ค้นคว้าศิลปวัฒนธรรมไทย.

วิไลเลขา ถาวรธนสาร. (๒๕๔๕). *ชนชั้นนำไทยกับการรับวัฒนธรรมตะวันตก*. กรุงเทพฯ:
เมืองโบราณ.

_____. (๒๕๔๖). *บริบททางประวัติศาสตร์กับการพัฒนาการทางภูมิปัญญาไทย ในสมัยต้น
รัตนโกสินทร์*. *ดำรงวิชาการ*, ๒(๔), ๑๖๑-๑๗๕.

ไฉยมยากร วรวรรณ, หม่อมเจ้า. (๒๕๗๗). *ศิลป์. จดหมายเหตุสมามศกสถาปนิกสยาม*, ๑(๓)
(ธันวาคม ๒๕๗๗), หน้า ๕-๗.

ศรีธนย์ ทองปาน. (๒๕๓๔). *ชีวิตทางสังคมของช่างในสังคมไทยภาคกลางสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อน
พ.ศ. ๒๔๔๘*. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล*, สาขา
มานุษยวิทยา, คณะสังคมและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (๒๕๔๒). *ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร เครื่องโต๊ะ มิวเซียม และสยามใหม่*.
เมืองโบราณ, ๒๕(๔), ๓๒-๔๐.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (๒๕๔๕). *กฎหมายตราสามดวงกับความเชื่อของชาวไทย*. กรุงเทพฯ:
เมืองโบราณ.

ศรีศักร วัลลิโภดม และมานิต วัลลิโภดม. (๒๕๓๘). *พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท*. กรุงเทพฯ:

เมืองโบราณ.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (๒๕๕๑). งานช่างสมัยพระนั่งเกล้าฯ. กรุงเทพฯ: มติชน.

ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๘ (พิมพ์ครั้งที่ ๒). (๒๕๔๑). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง). (ม.ป.ป.). อบรมหลักสูตรระยะสั้น ๖๐-๘๐๐ ชั่วโมง ช่างศิลปะไทยโบราณช่างสิบหมู่และศิลปวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท. แผ่นพับ.

ศูนย์ศิลปะและการช่างไทย กลุ่มช่างสิบหมู่ สำนักสถาปัตยกรรมและหัตถศิลป์ กรมศิลปากร. (มปป.). รายงานผลการฝึกอบรมสำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไป เรื่อง การปิดทองประดับกระจก ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๙ เมษายน ๒๕๔๘ ณ อาคารศูนย์ศิลปะและการช่างไทย. มปท.

ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร. (๒๕๕๔). ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. แผ่นพับ.

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (มปป.). พิพิธภัณฑ์พระจุลฑาลักษณ์ราชฐาน เกาะสีชัง. มปท. แผ่นพับ.

สกินเนอร์, จี วิลเลียม. (๒๕๔๘). สังคมจีนในไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๒). (พรณี ชัตรพลรักษ์, ชื่นจิตต์ อำไพพรรณ, ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข, ภรณ์ กาญจนันธุ์ศิริ, ปรียา บุญญะศิริ และ ศิริสุข ทวีธาประสิทธิ์, แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า.

สงวน รอดบุญ. (๒๕๓๐). นามานุกรมช่างไทย ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของ ศาสตราจารย์สงวน รอดบุญ. ม.ป.ท.

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (๒๕๒๕). ศิลปกรรมหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕. กรุงเทพฯ : ศรีบุญพับลิเคชั่น.

สนิท สมัครการ. (๒๕๔๕). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สมชาติ จังสิริอารักษ์. (๒๕๔๔). "จิตวิญญาณแบบไทยสมัยใหม่: ผลงานสถาปัตยกรรมแบบ Modernism ของพระพรหมพิจิตร", เมืองโบราณ, ๒๗(๑), ๑๑๔.

สมภพ ภิรมย์. (๒๕๑๘). อนุสรณ์สาร เนื่องในงานฉลองอายุครบรอบเก้าสิบเอ็ดปี ของ ศาสตราจารย์ หลวงวิศาลศิลปกรรม (เชื้อ ปัทมจินดา). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จันทวนิชย์.

สมาคมนักเรียนเก่าราชอาวาส. (๒๕๔๖). ศิลปกรรมวัดราชอาวาส. กรุงเทพฯ: ศิวพันธ์.

สมาคมสถาปนิกสยาม. (๒๕๓๖). พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรม : อดีต
ปัจจุบัน และอนาคต. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

สมใจ นิมเล็ก. (๒๕๓๓). "ศาสตราจารย์พระพรหมพิจิตรกับงานคอนกรีตในสถาปัตยกรรมไทย",
ประวัติและผลงานสำคัญของพระพรหมพิจิตร เนื่องในวาระครบ ๑๐๐ ปี อาจารย์พระ
พรหมพิจิตร ๒๗ กันยายน ๒๕๓๓. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

สายนต์ ไพธัญจิตร. (๒๕๔๘). การจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ
พิพิธภัณฑสถาน. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

สันติ เล็กสุขุม. (๒๕๔๔). ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) : การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่าง
ในศาสนา. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

_____. (๒๕๔๘). ข้อมูลกับมุมมอง: ศิลปะรัตนโกสินทร์, กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

_____. (๒๕๔๘). จิตรกรรมไทยสมัยรัชกาลที่ ๓ : ความคิดเปลี่ยนการแสดงออกก็เปลี่ยน
ตาม. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ. (๒๕๓๔). แผนชิงชาติไทย. กรุงเทพฯ: สมาพันธ์.

สุทธิ เสงสา. (๒๕๕๔, ๑ เมษายน). ช่างเขียนและช่างลายรดน้ำ กลุ่มประณีตศิลป์ สำนักช่างสิบหมู่.
สัมภาษณ์.

สุมิตรา จันทร์เงา. (๒๕๓๖). ทองคำอมตะ ค่านิรันดร์. ศิลปวัฒนธรรม, ๑๔(๓), ๔๔-๕๘.

สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. (๒๕๒๘). วังท่าพระ : กรมช่างสิบหมู่และเรื่องพิสดารอื่น ๆ. ใน
ที่ระลึกงานสถาปนิกศพหม่อมราชวงศ์หญิงหวิลาภาบุรณะสุคนธ์ (ชุมสาย).
กรุงเทพฯ: ป.ลัมพันธ์พาณิชย์.

สิทธิพร เนตรนิยม. (๒๕๔๖). งานประดับกระจกในมณฑล : ภาพสะท้อนความสัมพันธ์และ
ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมพม่าระหว่างสมัยราชวงศ์คองบองตอนปลาย
ถึงสิ้นสมัยอาณาจักร (พ.ศ. ๒๓๖๐-๒๔๙๑). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขามัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภัทรรติ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (๒๕๔๖). ศิลปะในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๑๒). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสฐียรโกเศศ. (๒๕๑๒). ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน. พระนคร : บรรณาคาร.

แสงสุรีย์ ฤดาวลัย, หม่อมราชวงศ์. (๒๕๑๔). พระมหาปราสาท และพระราชมณเฑียรสถานใน
พระบรมมหาราชวัง. กรุงเทพฯ: สำนักพระราชวัง.

แสงโสม เกษมศรี, หม่อมราชวงศ์ และวิมล พงศ์พิพัฒน์. (๒๕๒๓). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๓๙๔* (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ สำนักนายกรัฐมนตรี.

อรรถ เอกภาพสกุล. (๒๕๕๑). *๖ เศรษฐ์สุวรรณคีรีวันดร*. กรุงเทพฯ: สยามหอความรู้.

อเนก นาวิกมูล. (๒๕๔๓, เมษายน). ร.๕ ทรงบัญชาการส่งของไปร่วมแสดงในงาน EXPO ปี ๑๙๐๐ ที่ปารีสอย่างไร. *ศิลปวัฒนธรรม*, ๒๑(๖), ๙๒-๙๖.

อภินันท์ ไปษยานนท์. (๒๕๓๖). *จิตรกรรมและประติมากรรมแบบตะวันตกในราชสำนัก เล่ม ๑*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

อินทิรา ยมนา. (๒๕๒๕). นามานุกรมสถาปัตยกรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์. ใน *สมุดภาพสถาปัตยกรรมกรุงรัตนโกสินทร์*. (หน้า ๘๗-๑๖๗). กรุงเทพฯ: กราฟิคอาร์ต.

อำนาจ อยู่เย็น. (๒๕๕๓). *พลวัติศิลปกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Layton, R. (๑๙๙๕). Traditional and contemporary art of aboriginal Australia: Two case studies. In *Anthropology, Art and Aesthetics*. Howard Morphy and Fred Myers, (eds.). (pp.๑๓๗-๑๕๙) Oxford: Clarendon Press.

Janet, W. (๑๙๘๒). *The Social Production of Art*. London: Macmillan Press.